

недопущення потрапляння забруднень у вигляді нафтоводяних сумішей до колодязів зливової каналізації на закріпленій території; утримання в належному санітарному стані закріплених за структурними підрозділами територій підприємства та прилеглої до підприємства санітарно-захисної зони; періодичне видалення амброзії та самосіву деревинної рослинності; подальше втілення та вдосконалення вимог міжнародного стандарту ISO 14001:2004; ремонт Труби Вентурі; влаштування місця збору паперових відходів; підтримання в належному санітарному стані території вздовж внутрішньої та зовнішньої стіни огорожі підприємства; верифікація джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів; паспортизація газоочисних установок; облаштування місць відбору проб забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів; ідентифікація наявності озоноруйнівних речовин.

Література:

1. Про підсумки роботи підприємства в галузі охорони навколишнього середовища за 2016 рік та завдання на 2017 рік. — ДП «Завод «Електроважмаш», 2016. — 7 с.
2. Положення про відділ охорони навколишнього середовища управління охорони праці, пожежної безпеки, охорони навколишнього середовища та цивільного захисту. — ДП «Завод «Електроважмаш», 2018. — 8 с.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Петров В. В., магістр 2-го року навчання спеціальності «Управління фінансово-економічною безпекою»

Світлична В. Ю., канд. екон. наук, доц. каф. «Фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту»

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Надійно функціонуючий банківський сектор економіки та ефективність його діяльності значним чином забезпечують успішність розвитку всієї держави. Функціонування банківського сектору, у свою чергу, залежить від ефективності організації кредитних відносин банківських установ та підприємств-позичальників. Виступаючи одним з джерел додаткових фінансових ресурсів підприємства, банківське кредитування, одночасно, є й джерелом отримання прибутку самих банків.

Дослідженням проблем оцінки кредитоспроможності позичальників банку присвячено роботи таких науковців та практиків, як: Андрушків Т., Лаврушин О., Бордюг В., Галасюк В., Дутченко О., Корнієнко Т., Венгренівич Н., Тридід О., Чайковський Я. [1; 2-3; 6-7; 10; 18; 19]. Однак, і до нині залишається багато спірних питань, які потребують подальшого вивчення.

Здійснення кредитного процесу банківськими установами складається з наступних етапів: отримання та розгляд кредитної заявки; безпосередня співбесіда з потенційним позичальником; оцінка кредитоспроможності; підготовка до складання кредитного договору та його укладання; моніторинг і контроль якості виданих кредитів.

Саме на етапі оцінки кредитоспроможності існують дискусійні та проблемні аспекти: відсутність єдиного підходу до розкриття сутності категорії «кредитоспроможність»; відсутність уніфікованої, загальноприйнятої методики оцінки кредитоспроможності позичальників банків; відсутність рекомендацій з обґрунтування вибору показників оцінки кредитоспроможності позичальника, виходячи із стану економіки країни в цілому, кон'юнктури споживчого ринку, прогностичних очікувань грошової політики держави тощо; недостатність дослідження проблем адаптації зарубіжних методик оцінки кредитоспроможності позичальника до вітчизняних умов господарювання [1; 3-4; 9; 13; 15-16; 19].

Результати аналізу численних підходів до визначення сутності досліджуваної категорії дозволяють зробити висновок, що найбільш точним та змістовним вважаємо наступне її трактування: «кредитоспроможність – це спроможність позичальника залучити позиковий капітал та за конкретних умов кредитування в повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями виключно грошовими коштами, що генеруються позичальником у ході звичайної діяльності» [3].

Наступне актуальне питання – вибір методу оцінки кредитоспроможності. Загалом, прийнято виділяти численні підходи до оцінки кредитоспроможності позичальників, які використовуються у світовій банківській практиці: CAMPARI, правило «5C», кредитний скоринг, PARTS, бально-рейтингові, PARSE, метод коефіцієнтів, аналіз грошових потоків, COPF, метод дослідження грошових потоків, метод дискримінантних показників, CAMELS [8; 11; 17].

В процесі оцінки кредитоспроможності передбачено п'ять класів позичальників: клас А, Б, В, Г, Д. Незважаючи на послідовний порядок оцінки кредитоспроможності позичальників, тим не менш в даному напрямку існують та залишаються дискусійним наступні проблемні питання [1; 3; 6; 9; 10; 16-17; 19]: завищення класу позичальника, спірність обґрунтування значення коефіцієнтів, інформація фінансової звітності не завжди об'єктивно відображає дійсну ситуацію позичальника.

Таким чином, в практиці аналізу кредитоспроможності підприємств-позичальників банками України існує нагальна необхідність розробки шляхів удосконалення даного процесу. Спираючись на дослідження [1; 3-4; 6-7; 9; 12-13-14; 16; 19] вважаємо, що найбільш ефективними кроками, спрямованими на подолання перелічених проблемних аспектів оцінки кредитоспроможності, можуть виступати:

1. Врахування галузевої специфіки підприємств-позичальників.
2. Приділення значної уваги (окрім кількісного розрахунку коефіцієнтів) і якісним показникам, таким як: контрагенти позичальника.

3. Ретельний перегляд основних підходів до визначення кредитоспроможності позичальників в процесі валютного кредитування.

4. Створення рейтингових агентств, діяльність яких буде спрямовано на відбір позичальників банків та сприятиме зниженню кредитних ризиків при оцінці їх кредитоспроможності.

Отже, в організації кредитних відносин банківського сектору економіки України залишається велика кількість проблемних питань та аспектів. Запропоновані автором шляхи подолання даних проблем потребують законодавчого їх запровадження та побудови механізму їх реалізації. І саме таке коло напрямків виступає предметом досліджень подальшого вдосконалення кредитних відносин банків та підприємств-позичальників.

Література:

1. Андрушків Т. Проблеми оцінки кредитоспроможності позичальників в управлінні кредитним ризиком банку. Світ фінансів. 2008. №2 (15). С.113-118.
2. Банковское дело: современная система кредитования: учебное пособие / О.И. Лаврушин, О.Н. Афанасьева, С.Л. Корниенко. 3-е изд., доп. М.: КНОРУС, 2007. 264с.
3. Бордюг В.В. Теоретичні основи оцінки кредитоспроможності позичальника банку. Проблеми розвитку банківської системи в сучасних умовах: Вісник університету банківської справи НБУ. 2008. №3. С.112-115.
4. Брітченко І., Перепелиця Р. Оцінка кредитоспроможності емітента корпоративних облігацій. Вісник Національного банку України. 2005. №11. С.52-56.
5. Васильева А.С. Основы управления рисками кредитования предприятий в современных условиях. Финансы и кредит. 2008. №38 (326). С.45-49.
6. Галасюк В.В. Проблеми оцінки кредитоспроможності позичальників. Вісник Національного банку України. 2004. №11. С.42-47.
7. Дутченко О. Проблеми використання методик оцінки кредитоспроможності позичальника з урахуванням галузевих особливостей. URL: [http:// www.dsplace.academy.sumy.ua/handle/123456789/1432](http://www.dsplace.academy.sumy.ua/handle/123456789/1432).
8. Захараш Н.В. Особливості оцінки кредитоспроможності підприємств. Вісник Національного банку України. 2007. №9. С.29-31.
9. Кондратюк О.Г. Управління кредитоспроможністю підприємства та критерії її оцінювання / О.Г. Кондратюк. URL: [http:// www.rusnauka.com](http://www.rusnauka.com).
10. Корнієнко Т. Методика визначення класу позичальника для розрахунку розміру резерву відшкодування втрат за кредитними операціями. Вісник НБУ. 2000. № 3. С. 35-37.
11. Лагутін В.Д. Кредитування: теорія і практика: навч. посібник. К.: Знання, КОО. 2000. 215с.
12. Мних Є.В., Венгреневич Н.Р., Самура Ю.О. Можливості банківських установ у стимулюванні підприємництва в Україні. Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна, випуск 6. Львів: Коопосвіта, 1999. С.116-121.
13. Олійник О.О. Оцінка кредитоспроможності позичальника при довгостроковому банківському кредитуванні. Економіка, фінанси, право. 2007. №8. С.10-13.
14. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання: Монографія / А.О. Єпіфанов, Н.А. Дехтяр, Т.М. Мельник, І.О. Школьник та ін.; За ред. д-ра екон. наук А.О. Єпіфанова. Суми: УАБС НБУ, 2007. 286с.
15. Потійко Ю.А. Аналіз кредитоспроможності підприємств в умовах ринкової економіки. Фінанси України. 2007. № 1. С.118-123.
16. Смоляк В.А. Проблеми удосконалення оцінки кредитоспроможності позичальника банку. URL: [http:// www.rusnauka.com](http://www.rusnauka.com).

17. Тарасюк С.Г. Визначення кредитоспроможності позичальника. Економіка АПК. 2004. №4. С.87-93.

18. Тридід О.М. Порівняльний аналіз методик оцінювання кредитоспроможності позичальника. Науковий вісник БДФА. 2009. №1. С.32-35.

19. Чайковський Я. Аналіз кредитоспроможності позичальника банківської установи. 2009. №3. С.328-346.

ТЕРИТОРИАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВИХ ЗОН

Підлісна О. А., канд. техн. наук, доц. каф. економіки і підприємництва

КПІ ім. Ігоря Сікорського

У період індустріалізації розміщення багатотоннажних промислових підприємств біля кар'єрів викопної сировини було кроком у напрямку технічного прогресу. В епоху побудови соціалізму територіальне об'єднання кар'єрів з переробними потужностями сформувало промислові гіганти, промислові комплекси масового виробництва металургії, хімії, машинобудування. Сформувалися Донецький, Придніпровський, Прикарпатський, Прибузький промислові райони [1].

Таблиця 1. Територіальна організація промисловості України на початок ХХІ-го століття

Промислові райони	Промислові агломерації	Промислові вузли	Основні напрями господарської діяльності
Донецький	Донецька, Макіївська, Горлівсько-Єнакіївська, Стахановсько-Алчевська, Луганська	9 промислових вузлів, (найбільші Лисичансько-Рубіжнський та Краматорсько-Слов'янський).	вугільна промисловість, електроенергетика, металургія, хімічна індустрія машинобудування.
Придніпровський,	Дніпропетровська, Дніпродзержинська, Криворізька, Запорізька	Нікопольський, Білозерський	електроенергетика, металургія, хімічна промисловість, машинобудування.
Прикарпатський,	Львівська	Дрогобицький, Стрийський, Калусько-Долинський, Івано-Франківський, Надвірнянський.	міжгалузеві комплекси: нафтогазовий, лісовиробничий, хімічна індустрія, машинобудування.
Прибузький		Нововолинський, Червоноградський.	Вугільна промисловість, електроенергетика, хімічна індустрія.

*складена автором на підставі даних [1].